

Willy Heemskerk-Burggraaf

Uit liefde voor elkaar

Tussen vreugde en verdriet - deel 2

Uitgeverij Zomer & Keuning

‘Mevrouw, mijne heren, dat was het dan voor vandaag. Ik beëindig hierbij onze wekelijkse bespreking en wens u een behouden thuiskomst.’ Vorsend keek prof. dr. Tanhuis nog eens de kleine kring rond, stopte met een routinegebaar zijn bril in het bovenzakje van zijn goed gesneden pak en keerde zich naar de enige vrouw van het gezelschap.

‘Anniek, heb je nog een ogenblikje? Ik zou graag nog het een en ander met je willen doornemen.’ Hij wachtte haar antwoord niet af en was al op weg naar zijn kamer.

Enigszins verbaasd staarde Anniek Meijerink naar zijn verdwijnende rug. Ze kon een opkomende zucht niet onderdrukken. Ze had juist vandaag vroeg thuis willen zijn. Wat zou er aan de hand zijn? Waarom wilde Tanhuis haar onder vier ogen spreken? Had het met haar functioneren als gynaecoloog te maken? Hm, ze was zich in elk geval van geen kwaad bewust.

Anniek veegde haar spullen bij elkaar en na een snelle groet aan de drie overige collega’s haastte ze zich naar de kamer van dokter Tanhuis, die haar al achter zijn bureau op zat te wachten. Hoffelijk schoof hij een stoel voor haar aan. Daarna nam hij uitgebreid de tijd om een van zijn geliefde sigaren op te steken en inhaleerde met genoegen. Vergaderen behoorde niet bepaald tot zijn favoriete bezigheden, maar het feit dat hij bij een dergelijke gelegenheid ook nog zijn sigaar moest ontberen maakte het helemaal gruwelijk. Er verscheen een tevreden en ontspannen uitdrukking op zijn gezicht en Anniek kon een geamuseerd lachje niet tegenhouden. Haar chef stond bekend als een kundig en bekwaam gynaecoloog die daarenboven optimaal leiding gaf aan het team waarvan ook zij sinds kort deel uitmaakte. Het was de eerste maal in zijn lange loopbaan dat dokter Tanhuis een vrouw had aangesteld en Anniek

prees zich gelukkig dat zij degene was die hij had uitverkoren. Tot nu toe was de samenwerking van weerszijden uitstekend bevallen: ook met de andere collega's kon Anniek prima opschieten. Haar komst had iets toegevoegd aan de toch al goede onderlinge verstandhoudingen en sfeer.

Tjeerd Tanhuis nam nog eens een lange trek van zijn sigaar en concentreerde zich toen op datgene waarvoor hij Anniek bij zich had laten komen. Zorgvuldig formuleerde hij zijn zinnen. 'Ik wil het met je hebben over een eventueel toekomstige patiënt. Ik ben op haar geattendeerd door collega Visser van het Gemeenteziekenhuis; bij hem is zij momenteel onder behandeling. Enfin, hier zijn haar medische gegevens,' besloot hij vrij abrupt en schoof de bewuste papieren zonder verdere toelichting naar Anniek toe. Aandachtig las Anniek het bijgaand schrijven en nam daarna snel de uitslagen door van de diverse onderzoeken om ten slotte op grond van de gegeven informatie tot dezelfde conclusie te komen als de vrouwenarts uit het Gemeenteziekenhuis: er vielen geen lichamelijke afwijkingen te constateren en er was geen enkele aanwijsbare oorzaak voor het uitblijven van een zwangerschap. Anniek haalde ten slotte licht haar schouders op en keek haar chef-arts vragend aan. 'Wat is de bedoeling? Moet ik hieruit concluderen dat ze wordt doorverwezen naar ons, naar het Academisch?'

Dokter Tanhuis knikte langzaam. 'Ik heb naar aanleiding hiervan telefonisch contact gehad met Visser. Hij zou een second opinion op prijs stellen evenals het echtpaar waar het om gaat. Bovendien heeft de betreffende vrouw eigenlijk voorkeur voor iemand van haar eigen kunne.'

Anniek schoot in de lach. Ze hield van de manier waarop dokter Tanhuis zich uit kon drukken. 'Mm, vandaar dat ik opeens in beeld kom.'

Tanhuis knikte nogmaals. Hij ging niet op haar schertsende woorden in. Zijn blik bleef ernstig. 'Er is nóg een belangrijke reden waarom ik graag wil dat jij je in deze situatie gaat verdiepen,' vervolgde hij toen. 'Het medisch dossier dat je zojuist hebt gelezen, is namelijk niet compleet.' Hij wachtte even en er was een lichte aarzeling in zijn stem toen hij verderging: 'Judith Achterberg, de patiënte over wie we spreken, is tengevolge van een mislukte hernia-operatie vanaf haar heupen verlamd.' Hij keek haar bijna verontschuldiging aan en zag hoe ze na deze laatste opmerking een ogenblik stil voor zich uit staarde.

Er verscheen een begrijpend glimlachje om haar mond. 'Ja, ik vrees dat ik inderdaad de aangewezen persoon ben: ik ben van het vrouwelijk geslacht, ik weet iets over zwangerschappen en verloskunde én ik ben gewend aan iemand met een handicap.'

Ze zweeg veelbetekenend.

Dokter Tanhuis beroerde eventjes haar hand. 'Anniek, ik heb je niet willen kwetsen.'

Ze schudde haar hoofd. 'Dat heeft u ook niet gedaan. Het spijt me als ik wat bitter heb geklonken. Dat was niet m'n bedoeling.' Gedachteloos speelden haar handen met het bloedkoralen ketinkje om haar hals. Met een warme glimlach stelde ze dokter Tanhuis gerust. 'Ik probeer mijn werk en mijn huwelijksleven gescheiden te houden,' legde ze hem vrijwillig uit. 'Maar als ik nu ook al via mijn werk met een verlamming te maken krijg, wordt mijn streven in dat opzicht een stuk moeilijker.'

Dokter Tanhuis knikte begrijpend. 'Hoe gaat het met je man?' was zijn volgende vraag.

Haar trekken ontspanden zich en ze lachte hem ontwapenend toe. 'Mart en ik zijn vandaag precies tien jaar getrouwd.'

Verbluft staarde hij haar aan en keek toen met een veelzeggende blik op zijn horloge. 'Moet je dan niet hoognodig naar huis?'

Ze grinnikte opeens meisjesachtig. ‘Ik ben al weg, ik vlieg...’ En ze voegde de daad bij het woord. ‘Prettig weekend, dokter Tanhuis,’ zong ze hem toe. Hij glimlachte. ‘Hetzelfde Anniek en eh... gefeliciteerd.’ Ze was al verdwenen.

Nog geruime tijd nadat Anniek was vertrokken zat Tjeerd Tanhuis bijna roerloos achter zijn bureau en staaarde peinzend voor zich uit. Met regelmatige tussenpozen bleef zijn gezicht een ogenblik verscholen achter de blauwe rookwolken van zijn sigaar, zodat hij als het ware in een beschermende nevel was gehuld. Hij liet zijn gedachten de vrije loop en het scheen alsof hij op deze laatste werkdag van de week om de een of andere onverklaarbare reden gedwongen werd voor zichzelf de balans op te maken. Hij knikte bijna onmerkbaar, als om zijn gedachten te bevestigen. Er was een rustig evenwicht in zijn leven: in zijn persoonlijk leven en in zijn gezinsleven. Maar ook in zijn werk en in zijn omgang met anderen. Hij had voor zichzelf grenzen aangelegd met daarin bepaalde waarden en normen.

Binnen die grenzen had hij zijn leven opgebouwd en inhoud gegeven en zich ontwikkeld tot degene die hij nu was. Eenenvijftig was hij intussen en er was al zoveel waar hij met dankbaarheid op terug kon kijken. Daar waren zijn vrouw en zijn twee kinderen, die de grootste plaats in zijn hart innamen. Direct daarop kwam het vak waar hij al op jeugdige leeftijd voor gekozen had. Een vak waar hij van hield en waarin hij gedurende de uitoefening ervan nog nooit teleurgesteld was, ondanks de schaduwzijden die er wel degelijk waren. Niet elk nieuw leven kwam immers ongeschonden ter wereld. Zelfs bij het prille oerbegin overheerste soms de dood. En Tjeerd Tanhuis, die met volle overtuiging juist voor dat beginnende leven had gekozen, moest ook dan zijn weg zien te vinden

als de dood sterker bleek en een pasgeboren leven uit zijn handen rukte.

Tjeerd zuchtte. Er waren zoveel vormen van verdriet. Verdriet en pijn om een doodgeboren kindje. Verdriet om het uitblijven van een zwangerschap, ongewilde kinderloosheid. Het onbegrip en de tactloze opmerkingen van de omgeving. Ga zo maar door.

Bijna als vanzelf belandden zijn gedachten bij Judith Achterberg, de vrouw over wie hij met Anniek gesproken had. Een jonge vrouw met een handicap. Iemand die graag een kind wilde. Die daarvoor allerlei vervelende onderzoeken had ondergaan. En aan wie men ten slotte had moeten medelen dat er geen aanwijsbare oorzaak was gevonden waarom zij nog steeds niet zwanger was geworden.

Moed blijven houden! Dokter Tanhuis wist dat het een schrale troost was. Hij bladerde het medisch rapport dat nog voor hem op zijn bureau lag opnieuw door. En hij vroeg zich af in hoeverre de verlamming hierbij een rol speelde. Fysiek gezien kon deze geen invloed hebben op het tot stand komen van een zwangerschap. Maar psychisch? Dat was een heel ander verhaal. De mens was nu eenmaal een psychisch-somatische eenheid, wat betekende dat geest en lichaam nauw met elkaar verbonden waren. Over de geestelijke gesteldheid van Judith Achterberg kon dokter Tanhuis zich echter geen oordeel vormen. Daarvoor was het nodig haar persoonlijk te ontmoeten, een gesprek met haar te voeren, haar te kunnen observeren. Het was goed dat hij hierbij Anniek had betrokken. Als er iemand geschikt was om deze vrouw te begeleiden dan was dat Anniek, dat had Tjeerd Tanhuis vlijmscherp aanvoeld. Hij had echter enigszins geschroomd haar van alle details op de hoogte te brengen. Hij mocht Anniek graag. Hij waardeerde haar in haar werk en voelde een groeiend respect voor haar. Niet alleen als arts, meer nog als mens. Want in de korte tijd dat

ze bij hem werkte had hij iets gezien en begrepen van de strijd die diep vanbinnen in haar woedde. Haar stil verlangen naar een eigen kind. Een kind van Mart en haar. Een kind dat haar man haar niet schenken kon. Omdat hij vanaf zijn borst verlamd was.

Eénmaal hadden Tjeerd Tanhuis en Mart Meijerink elkaar ontmoet. Het was een toevallige en oppervlakkige ontmoeting geweest in de hal van het ziekenhuis. Omdat Annieks auto die dag voor een beurt naar de garage had gemoeten, had Mart haar 's morgens bij het ziekenhuis afgezet om haar direct uit zijn werk weer op te komen halen. Anniek had hen aan elkaar voorgesteld, maar nog voordat het gesprek goed en wel op gang had kunnen komen was dokter Tanhuis opgeroepen bij een patiënt en had hij hen in de steek moeten laten. Toch had deze korte kennismaking met Annieks echtgenoot hem aan het denken gezet. Want tot zijn eigen schrik en verbazing had hij bij zichzelf gevoelens van jaloezie bespeurd. Hij was afgunstig op iemand die hij ternauwernood kende. Iemand die – dat wist hij van Anniek – al meer dan tien jaar zonder het gebruik van zijn benen moest leven en bij wie nog andere functies waren weggevallen. Iemand met een enorme wilskracht, een knappe sympathieke breedgeschouderde reus, voor wie de rolstoel te klein leek, maar die zich daarin desondanks op zijn gemak scheen te voelen.

Tjeerd Tanhuis daarentegen had zich juist niet op zijn gemak gevoeld. En het was hem eigenlijk heel goed uitgekomen dat hij bij een patiënt was geroepen. Het had hem moeite gekost om Anniek in haar rol als liefhebbende echtgenote te zien en hij was geschrokken van zijn eigen egoïstische gevoelens. Anniek hoorde bij hem en bij het ziekenhuis. Ze behoorde tot zijn team. Er was in zijn gedachten geen plaats voor een echtgenoot. Zelfs niet voor iemand als Mart Meijerink, ook al voelde hij behalve jaloezie

bewondering, ja zelfs sympathie voor de man in de rolstoel. Dokter Tanhuis slaakte een diepe zucht die hem prompt in de werkelijkheid van het dagelijks leven terug deed keren. Het was al over zessen. Hoewel zijn vrouw er in de loop der jaren aan gewend was geraakt dat hij 'flexibele werktijden' had, werd het nu hoog tijd om de deur achter zich dicht te trekken en zijn patiënten en Anniek – voor een ogenblik – te vergeten. Het lukte hem niet helemaal. Want toen hij al in zijn auto op weg naar huis was, zag hij plotseling weer Annieks intens blij gezicht voor zich en hoorde hij de warme klank van haar stem toen ze hem spontaan vertelde dat Mart en zij die dag tien jaar getrouwd waren. Tien jaar... Dokter Tanhuis glimlachte vaag.

Anniek trapte het gaspedaal nog iets dieper in. Hè, vervelend dat ze juist vandaag aan de late kant was. Mart zou al lang en breed thuis zijn en op haar zitten wachten. Ongeduldig ging haar blik naar het autoklokje. Anniek had het gevoel dat ze de verloren tijd in moest halen. Hoewel, een gesprek met Tanhuis kon en mocht je natuurlijk nooit als 'verloren tijd' beschouwen, verbeterde ze zichzelf.

Onmiddellijk werd haar geest weer in beslag genomen door de zaak waarover haar chef-arts met haar van gedachten had willen wisselen. Onwillekeurig fronste Anniek haar wenkbrauwen. Aan de ene kant wilde ze alles doen wat in haar vermogen lag om Judith Achterberg te helpen. Anderzijds was ze bang er persoonlijk te zeer bij betrokken te raken. Ze huiverde licht. In één ding kon ze de nog onbekende vrouw heel goed begrijpen: in haar verlangen naar een kind. Want werd datzelfde verlangen ook Anniek soms niet te machtig? Als juist zij als eerste een vochtig warm leven op mocht vangen om het onmiddellijk daarna weer los te moeten laten en het vrijwillig af te staan aan de rechtmatige moe-

der. Anniek had geleerd zich te beheersen, maar met het groeien der jaren groeide ook de pijn. Tweeëndertig was ze inmiddels; Mart was bijna vijftig. Als geen ander wist ze dat hun kinderwens op de normale manier niet in vervulling zou kunnen gaan. Maar er bleef een mogelijkheid open. Ze had er met Mart over gesproken, maar hierin verschilden zij mijlenver van mening.

‘Als het op de natuurlijke wijze niet kan, Anniekje, dan zullen we daarin moeten berusten,’ was steevast Marts antwoord. ‘Dat wist je toch toen je met mij trouwde?’

Anniek kon niet anders dan het bevestigen. Ja, ze had geweten waar ze aan toe was toen ze hem haar jawoord gaf. Maar in haar jeugdig optimisme had ze de consequenties ervan niet kunnen overzien. Ze had zichzelf overschat. Ze hield van Mart. Nu, na tien jaar huwelijk, misschien nog wel meer dan destijds. Het enige dat aan haar geluk ontbrak was een kind. Ze verlangde zo wanhopig naar een kind van Mart. En de wetenschap dat dit door middel van een technische ingreep misschien zou zijn te realiseren bleef haar hoop aanwakkeren. Als Mart maar bereid zou zijn om mee te werken. Als...

En ze kon plotseling jaloers worden op een onbekende vrouw als Judith Achterberg, ondanks de problemen waar deze ongetwijfeld mee te kampen zou hebben. Anniek zuchtte.

‘Wat dacht je? Dat ik nooit meer thuis zou komen?’

Mart haalde berustend zijn schouders op. ‘Ik ben in de afgelopen jaren al heel wat gewend geraakt,’ kwam zijn droge antwoord.

Anniek grinnikte en liep op hem toe. Ze boog zich wat voorover en kuste hem vol overgave. ‘Was het zo erg?’ informeerde ze schertsend. Hij greep haar onderarmen vast en hield ze in een ijzeren greep omklemd. Lachend probeerde ze zich aan zijn sterke handen te ontworstelen, maar het lukte haar niet. Ze kon niet anders dan zich overgeven. Zonder enige moeite trok Mart haar naar zich toe. Tevreden nestelde ze zich tegen hem aan en voelde zich thuis in zijn armen. Op hetzelfde moment was ze dokter Tanhuis, het ziekenhuis en de patiënten vergeten en bestond alleen Mart nog maar. Haar vingers woelden door zijn stugge grijze krullen alvorens zij zich uit zijn omhelzing bevrijdde. Pas toen ontdekte zij de vaas met donkerrode rozen die in een hoek van de kamer stond. Nieuwsgierig pakte ze het erbij behorende kaartje. In Marts krachtige handschrift las ze: ‘Bedankt voor tien jaar levensgeluk.’

Het ontroerde haar en het maakte haar tevens beschaamd. Ze had er immers niets bijzonders voor behoeven te doen? Ze hield van Mart zoals hij was. Een leven zonder hem was ondenkbaar. Hij was het die haar gelukkig had gemaakt. Nog iedere dag opnieuw. Soms kon het haar zelfs benauwen. Omdat alles zo goed ging in hun leven: in hun huwelijk en in materieel opzicht; in hun werk en in hun sociale contacten. Ze wisten zich omringd door fijne vrienden. Ze hadden een goede band met de familie van weerskanten. Ze overliepen elkaar niet, maar zo bleef je misschien het langst goed met elkaar. Er was zoveel om dankbaar voor te zijn. Ze waren beiden sterk en gezond.

Met Marts handicap hadden ze leren leven. Anniek wist niet beter en hoewel het natuurlijk hun leven beïnvloedde, besteedden ze er niet meer aandacht aan dan nodig was. Het was eerder Marts leeftijd die Anniek parten speelde. Menselijkerwijs gesproken zou zij hem overleven. Daar wilde ze niet aan denken. In het begin van hun huwelijk had ze dat ook niet gedaan, maar nu ze zelf de dertig gepasseerd was en Mart tegen de vijftig liep, scheen het alsof zij ineens anders tegen de dingen aankeek. Ze moest er niet aan denken dat ze ooit alleen achter zou blijven.

Als er maar kinderen waren. Een kind, dat zou alles anders maken. Een kind van Mart: iets wezenlijks van hemzelf. Ze voelde hoe ze kleurde. Het was niet goed van haar zich zo te fixeren op een kind. Ze voelde het als verraad tegenover Mart. Mart had dat niet aan haar verdiend. Snel liep ze op hem toe en sloeg haar armen om hem heen. 'Jij ook bedankt, Mart,' zei ze zacht. Even gleed er een pijnlijk glimlachje langs zijn gezicht. En ze las in zijn ogen dat hij haar gedachten geraden had en die met haar deelde. En Anniek wist dat hij er verdriet om had.

Die nacht kon Mart de slaap niet vatten. Zijn gedachten dwaalden als vanzelf terug in de tijd en hij beleefde opnieuw en bijna lijfelijk zijn eerste huwelijksnacht. Nog nooit tevoren had hij zoveel liefde voor Anniek gevoeld als toen op dat intieme, bijna heilige moment, toen zij voor het eerst als man en vrouw te zamen waren. Toen hij zich onderworpen wist aan zijn eigen lichaam en Anniek niet geven kon waar zij als zijn vrouw recht op had. Hoe zij elkaar ondanks het schrijnende gemis dat zij aan den lijve hadden ondervonden, hadden kunnen troosten en op die manier misschien meer één waren dan ooit tevoren.

Niet alleen in woorden had Mart zijn liefde laten doorklinken. Nog in hun eerste huwelijksjaar had hij zijn gevoelens van liefde

en genegenheid voor Anniek omgezet in een daad, die ertoe leidde dat hij door middel van een kleine ingreep een echte man voor Anniek kon zijn. Een liefhebbende man, in de ware betekenis van het woord. Het had hun huwelijk verrijkt. Ze waren tenslotte beiden gewone mensen van vlees en bloed. En ook al beleefden zij de lichamelijke omgang met elkaar op een totaal verschillende manier, toch voelden zij zich een en elkaars gelijke. Marts gevoel van eigenwaarde was erdoor versterkt. Hij was er dankbaar voor dat hij ook in lichamenlijk opzicht iets voor Anniek betekenen kon. Voor hemzelf maakte het niet uit. Vanaf zijn borst was elk gevoel verdwenen. Maar hij had geleerd om te voelen wat zijn ogen zagen. En zo was hun seksuele relatie bijna even normaal als bij elk ander paar.

Bijna... Er was maar één klein verschil. De geslachtsdaad eindigde niet in een zaadlozing. Het was slechts een klein onderdeel van een groot geheel. En het maakte een wereld van verschil uit. Omdat hij vanwege dat simpele feit niet in staat was een kind te verwekken. En hij voelde zich er schuldig om.

Peinzend lag Mart in het donker voor zich uit te staren zonder dat de slaap greep op hem kreeg. De verlichte wijzers van de wekker wezen aan dat het bijna drie uur was: de tijd waarop hij door Anniek in een andere houding werd geholpen. Hij drukte het knopje van de wekker in, zodat deze niet af zou lopen en Anniek door zou kunnen slapen. Daarna greep hij naar de steun boven zijn bed en trok zich overeind. Het had geen zin nog langer te liggen piekeren. Zonder lawaai te maken liet hij zich in zijn stoel zakken. Het korset dat hij eerst gedragen had was een aantal jaren geleden vervangen door een stalen pen in zijn rug en het had ertoe bijgedragen dat hij opnieuw een stukje zelfstandigheid had herwonnen. Mart zette regelrecht koers naar de keuken en plaatste met een geroutineerd gebaar het dienblad op de leuning van z'n stoel. Toen

schonk hij zichzelf een whisky in en begaf zich naar de woonkamer. Daar zat hij opnieuw in het donker voor zich uit te staren terwijl hij af en toe nipte van de whisky. Tien jaar huwelijk trokken in vogelvlucht aan hem voorbij. Er waren de vele gelukkige momenten die Mart koesterde in zijn hart en waar hij in moeilijke ogenblikken op terug kon vallen om er nieuwe kracht uit te putten. Toch be kroop hem de laatste tijd het gevoel dat er een kentering was gekomen, nu Annieks verlangen naar een kind te sterk leek te worden en hij daar van zijn kant niets aan kon veranderen. Of was het zo dat hij er niets aan wilde veranderen? Omdat de medische wetenschap zelfs voor een geval als het zijne voor een oplossing zou kunnen zorgen. Maar dan zou hij bereid moeten zijn z'n medewerking te verlenen. Anniek had hem uitgelegd dat door het van achteren inbrengen van een elektrode stroomstootjes konden worden opgewekt die tot een zaadlozing leidden. Daarna zou bekeken moeten worden of het sperma van voldoende kwaliteit was en ten slotte als dat zo zou blijken te zijn zou het bij Anniek kunnen worden ingebracht. Een kwestie van pure techniek, die niets meer met liefde te maken had. Of vergiste Mart zich hierin? Hij kon het met zichzelf niet eens worden. Ook nu niet, nu hij zijn tienjarig samenzijn met Anniek had mogen beleven en in zijn liefde alles voor haar over zou willen hebben. Alles?

Anniek was zich Marts innerlijke strijd niet bewust en sliep de slaap der onschuldigen. Alleen al de prettige eigenschap dat ze altijd en overal kon slapen, maakte haar uitermate geschikt voor het beroep dat ze uitoefende, alhoewel er natuurlijk nog een aantal factoren bij kwam. Nooit was ze chagrijnig als ze uit haar slaap werd gehaald. Het was iets waar ze aan gewend was en wat gewoon bij haar hoorde. Mart was degene die zich bezwaard had gevoeld vanwege het feit dat haar slaap iedere nacht onderbroken werd

omdat hij niet buiten haar hulp kon. Maar Anniek gaf er niet om. Voor de zekerheid zette ze de wekker, maar eigenlijk was dat niet nodig omdat ze altijd uit zichzelf wakker werd. Ook ditmaal liet haar ingebouwde wekker haar niet in de steek en klokslag drie knipte ze het lampje boven haar bed aan.

Ze was onmiddellijk klaar wakker en had in een oogopslag gezien dat Mart niet naast haar lag. Automatisch schoof ze in haar slippers en sloeg haar ochtendjas om zich heen. Even moesten haar ogen aan het donker wennen, toen zag ze hem zitten, terwijl hij zijn glas juist naar zijn mond bracht. Doodstil bleef ze kijken naar die eenzame figuur in de nacht. Geruisloos liep ze naar hem toe en ging achter hem staan. Zonder iets te zeggen sloeg ze haar armen om zijn hals en drukte haar wang tegen de zijne. Hij pakte haar onderarmen en drukte een kus op haar hand. Ook op deze wijze toonden zij elkaar hun liefde. En opnieuw beleden zij die nacht hun diepe gevoelens van genegenheid voor elkaar. Anders dan tien jaar geleden. Zij waren gegroeid in hun liefde voor de ander. Ze hadden geleerd zichzelf te geven en mochten daardoor zoveel ontvangen.

De zaterdag was altijd een rommelige dag voor Mart en Anniek. Allerlei karweitjes moesten gedaan worden die doordeweek waren blijven liggen. De boodschappen moesten in huis worden gehaald en het was bovendien een dag waarop ze veel aanloop kregen. Om dat ditmaal te vermijden hadden Mart en Anniek de deur al vroeg achter zich dichtgetrokken. Ze hadden deze zaterdag geen zin in bezoek en daarom hadden ze besloten er zelf op uit te trekken. Het weer was redelijk. Het was iets te koud voor de tijd van het jaar, maar de verwachting was dat het in elk geval droog zou blijven. Druk was het niet; dat kwam over enkele weken als de zomervakantie voor een deel van de bevolking zou aanvangen.

Anniek had Mart een route uit zien stippelen en ze was benieuwd waar ze ten slotte zouden belanden. Kaartlezen hoefde ze niet. Eerder opgedane ervaringen waren in dat opzicht bepaald geen succes. Gegarandeerd dat ze zouden verdwalen en dat Mart zijn geduld zou verliezen. Anniek lachte inwendig. Mart was een beste vent, maar geduld was nu eenmaal niet zijn sterkste zijde. Zelfs nu nog, na al die jaren, kon hij zich plots ergeren aan zijn eigen tempo en de eerste de beste die hem voor de voeten kwam, werd zijn toevallige slachtoffer. Anniek kon erover meepraten. Maar begrijpen deed ze hem wel, zoals in zoveel gevallen.

Mart koos secundaire wegen en Anniek had nog wel zoveel kennis van het eigen land dat ze merkte dat ze afzakten naar het zuiden. Ze hielden beiden van autorijden. Veel werd er onderweg niet eens gezegd, maar dat hoefde ook niet. Anniek vond het heerlijk om zomaar wat te zitten mijmeren en om zich heen te kijken. Voor Mart betekende het een andere manier om zich te kunnen bewegen. Net als ieder ander, zonder dat hij opviel en er nieuwsgierige blikken op hem werden geworpen. Dat gebeurde pas als hij de auto weer om moest wisselen voor de rolstoel. Och, hij was eraan gewend en toch zou het nooit wennen. Hij wierp een snelle blik op het gezicht van Anniek en constateerde enigszins geamuseerd dat ze met haar gedachten mijlenver weg was. Hij hield van die dromerige uitdrukking in haar ogen en glimlachte voor zich heen. ‘Waar denk je aan?’ verbrak hij het stilzwijgen.

Anniek keerde weer tot de werkelijkheid terug en haalde haar schouders op. ‘Niets bijzonders, zomaar wat.’

Mart hoorde aan haar stem dat ze geen zin had om te praten. Hij deed er dan ook verder het zwijgen toe, daarmee Anniek de gelegenheid gevend zich opnieuw voor haar omgeving af te sluiten, hetgeen ze prompt deed. Ernstig zat ze voor zich uit te staren en Mart vroeg zich in stilte af wat haar zoveel zorgen baarde. Hij

hoopte zomaar opeens dat die sombere blik niets met hem te maken zou hebben. Hij wilde haar zo graag gelukkig zien, maar steeds vaker twijfelde hij aan zichzelf; aan zijn vermogen om daartoe bij te dragen. En aan zijn onvermogen.

Pas toen Mart de parkeerplaats van het wegrestaurant was opgereden, was Anniek weer bij haar positieven gekomen. Beschaamd had ze zich naar hem toegekeerd. 'Sorry, ik ben geloof ik niet erg gezellig gezelschap.'

'Hm, erg spraakzaam ben je in elk geval niet. Zit je ergens mee? Kan ik je misschien helpen?' Alleen hijzelf hoorde de ironie die doorklonk in die vraag, omdat hij vreesde haar juist niet te kunnen helpen.

Ze zuchtte en lichtte een tipje van de sluier door te zeggen: 'Ik zit met een patiënt in m'n maag; ik weet niet goed wat ik ermee aan moet. En ik ken haar notabene nog niet eens.'

Mart schoot in de lach. Deels om de manier waarop Anniek zich uitdrukte, deels vanwege een gevoel van opluchting. Annieks stemming had dus niet met zijn persoon te maken gehad. Hij werd weer serieus. 'Heb je behoefte om erover te praten?'

Ze schudde haar hoofd en keek enigszins schuldbewust om zich heen. 'Waar zijn we in vredesnaam?'

Mart lachte kort. 'Wat dacht je van Limburg, richting Maastricht?' Anniek knikte tevreden. 'Gezellig; hoe lang rijden nog?'

'Een half uurtje schat ik,' antwoordde Mart, terwijl hij het portier aan zijn kant opende.

'Waarom rijden we dan niet gewoon door?' stelde Anniek voor. 'Zo ver is het niet meer.'

'Nee, dat weet ik maar ik heb nú zin in koffie,' reageerde Mart droog en greep naar zijn stoel.

'Ik ook,' ontdekte Anniek tot haar eigen verbazing en wachtte tot

Mart haar voor kon gaan.

Op het Vrijthof hadden ze zich te goed gedaan aan koffie met een stuk Limburgse vlaai. Daarna hadden ze wat rondgekeken in het centrum. Toen Anniek een kunsthandel ontdekt had, was Marts geduld behoorlijk op de proef gesteld. De entree was niet berekend op een rolstoel en het had de nodige tijd in beslag genomen voordat Anniek tot een keuze had kunnen komen. Op de etalage was Mart na vijf minuten uitgekeken en ook de voorbijgangers konden hem niet boeien. Uit verveling en misschien ook wel om zich een houding te geven, had hij een shagje zitten draaien. Maar ten slotte had Anniek zich met een tevreden gezicht weer bij Mart gevoegd en hem voor het lange wachten een beloning in het vooruitzicht gesteld.

‘Ik hoef heus geen aalmoes hoor,’ reageerde hij geprikkeld.

Anniek keek hem even oplettend aan.

‘Dat is het ook niet,’ antwoordde ze rustig. ‘Het heeft meer iets weg van een huwelijkscadeautje; ik had je namelijk nog niets gegeven.’

‘Sorry,’ was alles wat hij zei en keek nieuwsgierig naar het plastic tasje dat aardig gevuld leek te zijn. ‘Wat zit erin?’ kon hij niet nalaten te vragen.

Plagend greep Anniek in zijn stugge dikke haardos, zonder acht te slaan op de nieuwsgierige blikken van de voorbijgangers. ‘Dat zul je thuis wel zien. Ga je mee? Ik lust best nog een stuk vlaai. Op het Onzelvevrouwplein dit keer.’

Mart stemde berustend toe. ‘Je mag wel aan je lijn denken,’ schertste hij en keek ietwat afgunstig maar tegelijkertijd vol trots naar haar slanke figuur.

Zelf moest hij wel degelijk op zijn gewicht letten. Hij vertoonde een beginnend buikje, hoewel dat mede veroorzaakt werd door

zijn slappe buikspieren en de beperkte bewegingsvrijheid. Anniek lachte hem vriendelijk toe. 'Oké, zullen we morgen een fruitdag inlassen?'

Hij gaf daarop geen antwoord maar zijn fronsende wenkbrauwen zeiden genoeg.

Het was een heerlijke ontspannen dag geweest, die zij hadden afgerond met een intiem etentje in een of ander uitheems restaurantje. Op dat moment had Anniek het plastic tasje van de kunsthandel te voorschijn gehaald, omdat ze niet langer had kunnen wachten op Marts reactie. Een glimlach krulde om zijn mond, maar hij zei niets. Nieuwsgierig nam ze hem op toen hij het papier van het eerste pakje afwikkelde.

Verbaasd staarde Mart naar een beeldje van fijn keramiek. Het stelde een muzikant voor met een saxofoon. Vervolgens kwamen er een pianist, een gitarist en een bassist te voorschijn. Het laatste beeldje waarvan Mart het papier ontdeed, stelde de man met de banjo voor. Het dixielandbandje was compleet. Mart hoorde hen bij wijze van spreken muziek maken. Muziek waar hij van hield. Anniek had met zoveel zorg een cadeautje voor hem uitgezocht, dat het hem ontroerde. Zoals uit alles dat zij deed haar liefdevolle zorg voor hem sprak.

'Vind je het leuk? Was het 't lange wachten waard?'

Als antwoord pakte hij haar hand en drukte er een kus op. Anniek glimlachte voldaan en voelde zich gelukkig. En Mart? Opnieuw twijfelde Mart aan zichzelf en aan zijn principes, die hem er tot nog toe van hadden weerhouden zijn vrouw een eerlijke kans te bieden op een eventueel moederschap. Hij zuchtte onmerkbaar en hij had zich opnieuw schuldig gevoeld.